

Ahmet Cemal RUHİ

**TÜRK HUKUKUNDA
YABANCI BOŞANMA
İLÂMLARININ TANINMASI VE
TENFİZİ**

onikilevha
KURUMSAL YAYINLAR

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	V
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XIX

BİRİNCİ BÖLÜM YABANCI MAHKEME İLÂMLARININ TANINMASI VE TENFİZİ KONUSUNA GENEL BAKIŞ

I. TARİHSEL GELİŞME	1
II. EVLENME, EVLİLİĞİN SONA ERMESİ VE BOŞANMA.....	3
A. Evlenme ve Evliliğin Sona Ermesi.....	3
B. Boşanma Hukukuna Genel Bakış	4
C. Türk Hukukunda Boşanma	6
D. Usule İlişkin Sorunlar	8
1. Taraflar	8
2. Görevli Mahkeme	9
3. Yetkili Mahkeme	10
4. Geçici Önlemler	11
5. Yargılama Usulü	11
E. Milletlerarası Özel Hukukta Boşanmaya Uygulanacak Hukuk	12

F. Tanıma ve Tenfiz Davasında Uygulanacak Hukuk	16
G. Tanıma ve Tenfiz ile İlgili Olarak Yapılan Sözleşmeler	18
1. Konu ile İlgili İki Taraflı Sözleşmeler	18
2. Konu ile İlgili Çok Taraflı Sözleşmeler	22
III. TANIMA VE TENFİZ.....	23
A. Tanıma.....	23
1. Genel Bilgi	23
2. Tanıma Hakkındaki Görüşler.....	26
a. Tanımayı Kabul Etmeyen Görüş.....	26
b. Tanımayı Kabul Eden Görüş.....	27
3. Yabancı Mahkeme İlâmlarını Tanımamanın Sakıncaları	27
B. Tenfiz	28
1. Tenfizi Kabul Etmeyen Sistem.....	28
2. Tenfizi Kabul Eden Sistemler ve Tenfiz Usulleri.....	28
a. Actio Judicatio Usulü	28
b. Tescil Sistemi	30
c. Revizyon Sistemi.....	31
d. Exequatur Esası.....	32
C. Tanıma ve Tenfiz Davasına Konu Olabilecek Kararlar.....	34
1. Kavramın Açıklanması	34
2. Mahkeme Kararlarının Çeşitleri.....	35
a. Ara Kararları.....	35
b. Nihai Kararlar	35
aa. Esasa İlişkin Nihai Kararlar.....	35
aaa. Eda Hükümleri	36
bbb. Tespit Hükümleri.....	36
ccc. İnşai Hükümler.....	37
bb. Usule İlişkin Nihai Kararlar	37
cc. Davanın Konusuz Kalması Halinde Verilen Kararlar.....	38
dd. Tanıma ve Tenfiz Davasının Konusu	38

D. Tanıma ve Tenfiz ile İlgili Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunu'nun Öncesi Düzenleme	39
1. Osmanlı Döneminde Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi.....	39
2. Muvakkat Kanun Zamanında Tanıma ve Tenfiz ile İlgili Düzenleme	39
E. Tanıma ve Tenfizle ilgili Olarak Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunda Aranan Şartlar	41

İKİNCİ BÖLÜM

Birinci Kısım

YABANCI BOŞANMA İLÂMLARININ TANINMASI VE TENFİZİ

I. BOŞANMA İLÂMLARININ TANINMASI	43
A. Bağımsız Bir Dava Sonucu Verilen Tanıma Kararı.....	48
B. Görülmekte Olan Bir Dava Sırasında Verilen Tanıma Kararı... ..	48
1. Kesim Hüküm İtirazı	49
2. Kesin Delil Etkisi	49
II. TANIMA ŞARTLARI.....	50
A. Açıklama	50
B. Tanımanın Ön Şartları	51
1. Yabancı Mahkemeden Hukuk Davalarına İlişkin Olarak Verilmiş Bir İlâm Olmalı.....	51
a. Yabancı Mahkemeden Verilmiş Bir İlâm Olmalı	51
b. Hukuk Davalarına İlişkin Bir İlâm Olmalı.....	55
2. Yabancı Mahkeme Kararı Kesin Hüküm Teşkil Etmeli.....	56
C. Asli Şartlar	62
1. Karşılıklılık.....	63
a. Karşılıklı İşlemin Leh ve Aleyhindeki Görüşler.....	63

b. Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun ile Getirilen Düzenleme	64
c. Karşılıklı İşlem Türleri ve Tespiti	66
aa. Anlaşmaya Dayanan Karşılıklı İşlem ve Tespiti	66
bb. Kanundan Doğan Karşılıklı İşlem ve Tespiti	68
cc. Fiili Karşılıklı İşlem ve Tespiti	69
d. Karşılıklı İşlemin Bulunma Anı	72
2. Yetki	72
a. Genel Olarak	72
b. Münhasır Yetki ve Yetki Aşımı	74
aa. Münhasır Yetki	74
bb. Aşırı Yetki	78
3. Kamu Düzeni	78
a. Kamu Düzeni Kavramı ve Özellikleri	78
b. Tanımı ve bu konudaki sistemler	79
c. Kanundaki Düzenleme	81
d. Boşanma Kararının Tanınmasına Kamu Düzeninin Müdahale Edeceği Haller	88
aa. Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun m. 54/(ç) Bendindeki Hallerin Dışında Savunma Haklarının Yeterince Tanınmaması	88
bb. Boşanma Hakkında Daha Önce Verilmiş Bir Türk Mahkeme Kararının Mevcut Olması	89
cc. Yabancı Mahkeme Kararındaki Hükmün Türk Hukukundan Farklı Düzenleme İçermesi	91
dd. Velayet Konusunun Düzenlenmemiş Olması	98
ee. Dürüstlük Kuralına Aykırı Davranış	99
ff. Savunma Hakkının Temel Prensiplerine Aykırı Davranış	100
gg. Yabancı Mahkeme İlâmının Türk Kamu Düzenine Açıkça Aykırılık Teşkil Etmesi	101

4. Savunma Hakkı	106
a. Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunda Yer Alan Hüküm.....	106
b. İtiraz	110

İkinci Kısım

YABANCI ÜLKE ADLÎ VEYA İDARÎ MAKAMLARINCA VERİLEN BOŞANMA KARARLARININ NÜFUS KÜTÜĞÜNE TESCİLİ

I. GENEL OLARAK.....	112
II. MEVZUAT	113
III. AÇIKLAMALAR.....	114
A. Yönetmeliğin Amacı.....	114
B. Yönetmeliğin Kapsamı	114
C. Dayanak.....	114
D. Başvuru Yapılabilecek Merciler	115
E. Başvuruda Bulunabilecek Kişiler ve Başvuru Usulü	115
F. Taraflar Adına Vekil Tarafından Yapılan Başvuru.....	115
G. Başvuruda Sunulacak Gerekli Belgeler.....	116
H. Başvuru İnceleme Komisyonu	117
I. Komisyonun Çalışma Usul ve Esasları	118
J. Verilen Kararın Tescili.....	119
K. Tescili Reddedilen Kararların Türkiye’de Tanınması	119
L. Formların Hazırlanması.....	120
M. Düzeltme Kararı.....	120

Üçüncü Kısım
YABANCI BOŞANMA İLÂMLARINDAKİ
BAZI HÜKÜMLERİN TENFİZİ

I. GENEL OLARAK.....	121
II. TENFİZ ŞARTLARI.....	122
III. BOŞANMA KARARLARINDA TENFİZE TABİ OLAN HÜKÜMLER.....	123
A. Nafaka.....	123
1. Bakım Nafakası.....	124
a. Tedbir Nafakası	124
b. İştirak Nafakası.....	125
c. Yoksulluk Nafakası	126
2. Yardım Nafakası	127
3. Nafaka Hususunda Türkiye'nin Taraf Olduğu Milletlerarası Sözleşmeler ve Bunların Uygulanması	128
B. Velayet.....	131
C. Tazminat	133
1. Maddi Tazminat Davası.....	134
2. Manevi Tazminat	135
D. Mal Rejiminin Tasfiyesi	136

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TANIMA VE TENFİZ USULÜ

I. GENEL OLARAK.....	141
II. TANIMA VE TENFİZ DAVASINDA UYGULANACAK USUL.....	141
A. Görev ve Yetki.....	141
1. Görev.....	142
2. Yetki.....	146

B. Adli Yardım	148
C. Teminat	149
D. Taraflar, Tanıma İstemi ve Dilekçeye Eklenecek Belgeler	154
1. Taraflar	154
2. Tanıma İstemi ve Tanıma Dilekçesinde Bulunması Gerekli Hususlar	156
a. Tanıma İstemi.....	156
b. Tanıma Dilekçesinde Bulunması Gerekli Hususlar.....	160
3. Dilekçeye Eklenecek Belgeler.....	161
E. Davanın Açılması.....	169
1. Dava Dilekçesinin Hazırlanması.....	169
2. Davanın Açılması.....	170
3. Davalıya Tebligat Yapılma Zorunluluğu.....	173
4. Davaya Cevap.....	175
5. Yargılama Usulü	177
6. Tanıma ve Tenfiz İsteminin Kapsamı.....	183
7. İspat Yüğü	183
8. İtirazlar	185
a. Tanıma veya Tenfiz Şartlarının Bulunmadığı.....	185
b. İlâmın Daha Önce Kısmen veya Tamamen Yerine Getirildiği	187
c. İlâmın Yerine Getirilmesine Engel Bir Sebepin Ortaya Çıktığı.....	187
9. Kararın Şekli	188
10. Zamanaşımı.....	189
F. Tanıma Davasında Verilecek Kararlar	190
1. Tanıma Kararı.....	190
2. Red Kararı.....	192
3. Yabancı Mahkemeden Alınan Boşanma Kararının Tanınması, Nüfus Kütüğüne Tescili ve Yeniden Evlenme	193

4. Kesinleşmiş Yabancı Mahkeme Kararının Kesin Hüküm Kuvvetinin Kapsamı.....	194
5. Kesin Hüküm Kuvvetinin Kabul Edildiği Zaman.....	194
6. Tanınan Yabancı Mahkeme İlâmlarının Etkisi.....	196
7. Tanınmayan Yabancı Mahkeme İlâmlarının Etkisi.....	199
G. Tenfiz Davasında Verilecek Kararlar.....	199
1. Tenfiz Kararı	201
2. Tenfiz Kararının Reddi	202
3. Kısmi Tenfiz Kararı.....	203
H. Yargılama Harç ve Giderleri	204
I. Tenfiz Kararının Sonuçları.....	206
1. Tenfiz Kararının Yerine Getirilmesi	206
a. Tenfizine Karar Verilen Yabancı Mahkeme Kararı.....	206
b. Tenfizine Karar Verilmiş İlâm Aynı Zamanda Tanınmış Olur	206
c. Tenfizine Karar Verilen Yabancı Mahkeme İlâmının İcrası.....	207
2. Tenfiz Talebinin Reddi Kararı.....	207
a. Tenfizin Reddi Kararından Sonra Yeni Bir Tenfiz Davasının Açılması.....	208
b. Tenfiz Talebinin Reddi Kararından Sonra Aynı Konuda Yeni Bir Dava Açılması.....	208
c. Hakkında Tenfiz Talebi Reddedilen Kararın Delil Olarak Kullanılması	209
3. Faiz.....	209
J. Davalar veya Kararlar Arasında İhtilaf	209
1. Davalar Arasında İhtilaf	209
2. Bir Kararla Bir Dava Arasında İhtilaf.....	210
3. Kararlar Arasında İhtilaf.....	210
K. Kanun Yolları	211
1. Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunda Yer Alan Özel Düzenleme.....	211

2. Hukuk Muhakemeleri Kanunundaki Düzenleme.....	211
a. Olağan Kanun Yolları.....	212
aa. İstinaf.....	212
bb. Temyiz.....	214
b. Olağanüstü Kanun Yolu (Yargılamanın İadesi).....	215
L. Hükmün Tashihi ve Tavzih	219
SONUÇ	221
YABANCI ÜLKE ADLİ VEYA İDARİ MAKAMLARINCA VERİLEN KARARLARIN NÜFUSA TESCİLİNE İLİŞKİN AÇIKLAMA VE ÖRNEKLER.....	225
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	283